

თეატრი

საყოველ-კვირბო ლიტერატურული და მხატვრობითი გაზეთი.

12 იანვარს

ბ ა მ ო ი ც ა მ ა

№ 2

ქ ვ ი რ ა ო ბ ი თ

1886 წელსა.

ფასი „თეატრი“-ს წელით სუთი (5) მანეთი, ნახევარ წლით სუთი (3) მანეთი, სხვა ვადით ზელოს მოწერას არ მიადება. ცდკვე ნომერი „თეატრი“-ს ღირს სამი შაურსი. ზელოს მოწერას მიიღება: თბილისში „თეატრი“-ს რედაქციაში და ქუთაისში მმ. ჭავჭავაძის წიგნის მაღაზიაში. გარეშე მისაღებად უნდა დაერქოს: Тифлисъ. Въ редакцію „Театръ“.

ამ ნომერთან ზელოს მომწერლებს ეგზავნებათ თ. გრიგოლ ორბელიანის სურათი.

საყოველ-კვირბო ლიტერატურული და მხატვრობითი გაზეთი

„თეატრი“

მიიღება ზელის მოწერა 1886 წლისათვის

(წელიწადი შეირა)

პროგრამა და სივრცე გაზეთი, „თეატრი“-ს იგივე ღირებულება, რაც 1885 წ. იყო.

„თეატრი“ გამოვა კვირაში ერთხელ, კვირათბობით

ფასი „თეატრი“-ს: წლით რეკორდ ქაღალტის, გარეთეუ გარეშე ზელოს მომწერთათვის ღირს სუთი (5)

მანეთი ნახევარის წლით—სამი (3) მანეთი. სხვა ვადით ზელოს მოწერას არ მიადება.

მომწერალ 1886 წლიდან აბაძი წამართალი და მომწერებელ მონაწილეობას მიიღებს.

ზელოს მოწერა მიიღება „თეატრი“-ს რედაქციაში; ადრესი: Тифлисъ. Въ редакцію „Театръ“.

პართული თეატრი

თბილისი, 12 იანვარს.

კვირის 12 იანვარს

ქართული დრამატული და სხვა წარმოდგენილი იქნება:

I

მგოსანი

ღრამა 4 მოკმედებად და 5 სურათად, თარგმნილი ი. ჯაფარიანი-შვილისაგან

ლ ე კ უ რ ი

დასაწყისი 8 საათზე.

ზაზეთებმა ბევრი ღონის ძიება იხმარეს: ხან ხეწენით, ხან წყრომითაც თითქმის ბუკსა ჰქრეს და საყვირს ჩაჰყრეს, რომ როგორმე გამოეთხიზლებინათ ჩვენი დრამატული საზოგადოება, მაგრამ ვეღვაფერი, ჩვენი ახლად გაყმაწვილებულის და განსუყუტაცებულის, «ივერის» მაღალი ენით, რომ ვილაპარაკოთ, გამოვიდა ამაოდ ენით ჰაერის ცემა და ხმა მლაღადებლისა უღაბნოსა შინა. მხლა, როგორცა სჩანს, მოჰქვიფებიათ ბბ. დრამატულის საზოგადოების წევრთ ერთმანეთის ნახვა და დღეისთვის კრება დაუნიშნავთ. ნურავინ დაგვემღურება, რომ ჩვენს სიტყვებში სამ-

დურავი და დაცინვაც იფარებოდეს იმ საზოგადოდ პატივცემული პირთაღმ მიმართული, რომელნიც ზემოხსენებულის საზოგადოების მმართველობას შედგენენ. თუ რომელიმე პირი იქამდე ზნეობით ამაღლებულია, რომ თავის პირადი ცხოვრების, საკუთარის ოჯახის ვიწრო სფერო მას აღარ აკმაყოფილებს, საზოგადო ასპარეზისკენ იწევს და იქამდენ ბედნიერიც შეიქნება, რომ საზოგადოება ჰმოსახეს მას იმ დიდის და სანატრელის ძალით, რომელსაც საზოგადო მინდობილება ჰქვია, ე. ი. ირჩევს მას თავის წინამძღვრად, ანუ ბელადად, რაც უნდა მცირე იყოს წრე საზოგადო მოღვაწეობის, მაშინ ის ვალდებულია ყველაფერი ღონისძიება მოიხმაროს, რომ საზოგადო მინდობილება და იმედები არ გააცრუოს და საკუთარს სინიღისსაც არ დაუშვიძოს. წინააღმდეგ შემთხვევაში ის პირი განკიცხვის გარდა ისჯება იმ სასჯელით, რომელიც, ჩვენის ფიქრით, ყველა სასჯელს აღემატება: მას ახედება საზოგადოების ნდობა. მართვლთა ჩვეულებისამებრ ჯერ ჩვენ იმედი არა გვაქვს, რომ პირველსავე მოწვევაზედ კრება შესდგეს და თუნდა კიდევ რომ შესდგეს, ღმერთმა ჩვენი მტერიც ნუ ამყოფოს ამ საზოგადოების მმართველობის წევრთა მდგომარეობაში. ჰველა საზოგადოების კრებაზედ უნდა წარუდგინონ ანგარიში თავიანთი მოქმედებისა და ღვაწლისა მთელის წლის განმომავლობაში. ახლა დღეს ენახათ რა ანგარიშს წარმოადგენენ აწინდელი მმართველობის წევრნი. წარსულზედ სამღურავით მაინც საქმე არ გარიგდება; ჩვენ უნდა ეხლა ვეცადოთ, რომ ეს სენი, რომელიც ამ ეავლან საზოგადოებას თანაშობილ სენად გარდაექცა, როგორმე მოვაშოროთ. სიზარმაცის და უსაქმურობის მიზეზს ამ საზოგადოების მხრით ბევრნი ჰხედავენ მასში, რომ ვითომც მმართველობის წევრებად ღირსეულს პირებს, ე. ი. საზოგადო საქმეებისათვის გულ შემატკივრებს ვერ ირჩევენ, მაგრამ ეს ერთი უკანასკნელი მიზეზთაგანი უნდა იყოს, ამიტომ რომ თითქმის ძველები და ახლებიც—ვინც კი ჩვენს პატარა საზოგადოებაში რითიმე ცნობილია, იქ წევრად დასვეს, მაგრამ ცხოველი ელემენტი ამ საზოგადოებაში ვერაინ შეიტანა. მიზეზი აქ უნდა იყოს საზოგადოდ ქართველი კაცის სიზარმაცე და დაუდევრობა ყველა საზოგადო საქმეში, სადაც კი ის პირად სარგებლობას არ გამოელის. ეს სენი, რასაკერვლია თვითა და წლით არ განიკურნება, ამას მეტი განათლება და აღზრდა მოარჩენს, რომლისთვისაც საჭიროა საუკუნე თუ არა—ოცი და ორმოცი წელიწადი მაინც. ახლა კი ეს მაინც მო-

ეხერხობთ, რომ წევრებად ისრეთნი პირნი მაინც ესცადოთ, რომელნიც ჯერ არ გვიცდია, მაგრამ შრომის მოყვარედ კი არიან ცნობილნი.

ჰაელეტი ქართულს სცენაზედ.

(გაგასი ღება*)

პი ჩვენი შეხედულობა ზემოყვანილს ტიპებზედ, რომლების ხასიათიც ორიოდ სიტყვით გავაცანით მკითხველებს; თუმცა ეს მცირედი შენიშვნა საკმარისი არ არის, რომ სრულიად ნათლად და ცოცხლად დაეინახოთ იმათი რთული, მაღალი და აგრეთვე მდაბალი სულის წყობილებანი, მაგრამ მაინც-და-მაინც დაახლოებით შეგვიძლიან ჰაერში დაეხატოთ ყველა თვითეული პირი, რომელიც ბურუსით და ჯანყით არიან გარემოცულნი. რაც უნდა ნიჭიერებით დაჯილდოებული დრამატიული მწერალი იყოს, მაინც ისრე ხელოვნურად ვერ დახატავს, რომელსამე ტიპს, რომ ისე გაცნოს მკითხველებს, როგორც იმას ესმის და გრძნობს, რადგანაც წაკითხვით ვერ შეგვიძლიან ისე ცოცხლად წარმოვიდგინოთ ის პირი, რომლის ჩვენებაც ჩვენთვის ავტორს უნდოდა... აქ დრამატიულს მწერალს ერთი საშუალება აქვს, რომლის წყალობითაც იგი აცნობს მკითხველებთ და მაცქერალთ: ეს გახლავთ თეატრი, მსახიობნი, რომელნიც თეატრალურს ხელოვნების საშუალებით მაცქერალთ აცნობენ, რომელსამე ტიპს, იმ სახით, როგორათაც მწერლისაგან დახატულია, ესე იგი, თეატრი და მსახიობნი შუამავალნი არიან ავტორის და მაცქერალთ შორის. აქ მოთამაშემ უნდა დაივიწყოს თავის პიროვნება და იმ პირის თვისებებით და გრძნობებით უნდა აივსოს სული, რომელის ჩვენებაც საზოგადოებისთვის უნდა; მაცქერალნი სცენაზედ ხედავენ მსახიობს და არა იმ პირს, რომელიც თეატრის გარეთ უნახავთ. ახლა ჩვენს ქართულს თეატრის მსახიობებზედ გადავიდეთ და მცირედის შენიშვნებით გავაცნოთ მკითხველებს, თუ რამოდენად შეეგნეს ეს კლასიკური ფილოსოფიური თხზულება, რომელიც დიდ თეატრალურს ხელოვნების ცოდნას ითხოვს, რომ დაახლოებითაც არის გაცნოს მაცქერალთ. ჩვენის აზრით დიდი ტვირთი და გამბედაობაა ქართული მსახიობთათვის, მილიამ შექსპირის «ამლეტის» თამაშობა. მაგრამ 21-მა დეკემბრის რიცხვა დაგვარწმუნა

*) იხილეთ „თეატრი“ № 2.

აზრნი, რომ ქართულს დასწი მოიპოვებინა იმისთანა პირნი, რომლებსაც შეუძლიანთ სთქვან, რომ ჩვენ ბუნებითი წიკით დაჯილდოვებულნი ვართ, მაგრამ საზოგადოება კი არ აფასებს და მხოლოდ სიყვარულით მაშინ მოგვიგონებენ, როდესაც ბედუარების მაგიერ, ვირებს დაჩეხათ მოედანი.

რადგანაც ჰამლეტი, არის გმირი ამ ტრაგედიისა ამიტომ იმის გარჩევას შეუდგეთ, თუ ბ. შ. ალექსევე-მესხიევს რამოდენად შეუგნია ეს ტიპი.

არ შეგვიძლიან უყურადღებოთ გაუშვათ ის ადგილი, როდესაც აჩრდილი ეცხადება ჰამლეტს და თავის სიკვდილზე და ჯოჯოხეთზე უამბობს, რომელიც მტყად ხელოვნურად იყო დახატული ბ. ალექსევე-მესხიევისაგან, რომლის გულიდგანაც გამოისმოდა მწუხარება, შიში და ხარბის თვალთ, მუხლისთავზე დაჩოქილი აჩრდილს მისჩერებოდა და იმისაგან მოელოდა უკანასკნელს გარდაწყვეტილებას, რომ მთელი ქვეყანა შეერყია თავის მძლავრის მოქმედებითა და ცდილობდა დარწმუნებულიყო ამ უცნაურს მოჩვენებაზედ აგრეთვე შესანიშნავი იყო ის ადგილი, როდესაც აჩრდილი მიეფარება და ჰამლეტი მარტო რჩება. აქ ბ. შ. ალექსევე-მესხიევმა დაიჩოქა და ჰკუთვნედ შეშლილის სახით წარმოსთქო: «სად არის ჩემი მოსაგონებელი წიგნი?» ეს სიტყვები ისეთის ხმით წარმოსთქვა, რომ უფრო შეშლილის ბეჭედი დაესო ვიდრე გონება შეურყვეველი კაცისა, მხოლოდ ეს მოვლენა განძრახვითა შერება და არა ნამდვილათ ჰკარგავს იგი გონებას, თუმცა ინგლისელები ფიქრობდენ, რომ ჰამლეტი ჰკუთვნედ იშლებაო, მაგრამ ევ დიდი შეცდომილებაა და სასთელს მზეთ არ მიიღებს.

პირველს მოქმედების ამ მცირედის შენიშვნით ვათავებთ, თუმცა ნაკლებანებაც ბევრი ჰქონდა, მაგრამ მაინცა-და-მაინც საერთო შეხედულობითა-კი, რომელიც ჩვენ გამოვიტანეთ დაახლოვებით რიგიანი იყო.

მეორე მოქმედებაში აგრეთვე შესანიშნავ მოქმედებათაგან უნდა ჩათვალოთ ის ადგილი, როდესაც ჰამლეტი წიგნს კითხულობს ჩაფიქრებული და პოლონი მიდის და ჰკითხავს: «რასა კითხულობთ, პრინცო?» ჰამლეტი უპასუხებს: «სიტყვებს, სიტყვებს, სიტყვებს!» აქ ბ. შ. ალექსევე-მესხიევი ცალ გვერდზედ დაყრდამილი სავარძელზედ პოლონიისკენ გაიქიჩებოდა, რომლის სულის სირღმობიდან ცდილობდა ამოეკითხა ყოველივე წინააღმდეგი განძრახვანი; იმას აჯდა იქნეულობის ბეჭედი, ირონია, მძულვარება და ყოველივე ამას მხიარულობის სამოსელით ჰფარავდა და სცდილობდა არ ეჩვენებინა ის მღელვარებანი, რომელიც იმის არსებობას სწამლავ-

დენ. ეს ყოველივე კანონი რიგინად იყენენ დასულნი ბ. შ. ალექსევე-მესხიევისაგან. აგრეთვე შესანიშნავი იყო ის ადგილი, მეორე მოქმედების დასასრულში, როდესაც ჰამლეტი მარტო რჩება სცენაზედ და რომელიც შემდეგის სიტყვებით იწყობს მანალოგს: «რა მდაბალი ქმნილება ვარ!» და სხვა... ეს მანალოგი წარმოადგენს: ბულის-გოდებას, სულის კენესას, თავის თავის მტყუნებას, რომელიც ხან დასცილის თავის თავს და ხან მკაცრად სჯის, რომელიც მზაკვარების ფარდას იფენს პირზედ და ისე გამოდის ცხოვრების ასპარეზზედ. აი, როდესაც ის საზოგადოარი პირნი თავს ანებებენ, მაშინ იმის გულიდგან საშინელი შხამიანი გრძობა ინთხევა, რომელიც თავის თავს დასცილის და მძულვარებით უყურებს! აქ ბ. შ. ალექსევე-მესხიევის მდიდარმა მგლოდიურმა ხმამ და ნამდვილმა გრძობამ ნათლად დაგვიხატა ჰამლეტის ზე მოყვანილი სულის შინაგანი მდგომარეობანი. თუ არ ეს მანალოგი, მეორე მოქმედება უხეიროდ ჩაივლიდა, მაგრამ აქ ბ. შ. მსახიობმა პირველი შთაბეჭდილება სრულიად დაგვაკარგინა და უკანასკნელის ძალით სრულიად დაგვაკმაყოფილა.

აქ არ შეგვიძლიან არ შევამჩნიოთ ბ. შ. ალექსევე-მესხიევს ერთი გარემოება, როდესაც ბილდენშტერნს და როზენკრანცს ელაპარაკება. იმას ვერ შევგნო ის გარემოება, რომ აქ ჰამლეტი იმათთან ირონიულად დასცილის, იმავე დროს საზოგადოარის სახით უცქერის და იმათი გულიდგან ყოველივე მდაბალს განძრახვებს იგებს, რომელიც დიდის ხნობით თვალეში ჩასცქერის; ბოლოს გვერდზედ ბრუნდება და რამოდენიმე შხამით შეფერილს სიტყვებს ეუბნება. აქ არც ერთი გარემოებანი არ იყენენ დასულნი და არც არას ხატავდა იმის სულის მოძრავობა.

მესამე მოქმედებაში ჰამლეტი გამოდის შესანიშნავის მანალოგით:

„სიკვდილი თუ სიცოცხლე?“ რომელშიაც გამოხატულია მთელი შინაგანი სულის მდგომარეობა და იგი სჯის ორს დიდს საგანზედ—სიკვდილ-სიცოცხლეზედ, რომელიც თავის თავს ებრძოლება. ამ მანალოგს მოუთმენლად მოველოდით, მაგრამ ჩვენდასამწუხაროდ ვერაფერი შთაბეჭდილება იქონია, რადგანაც, ბ. მსახიობის ხმა სრულებით არ ისმოდა რას ამბობდა და მით უფრო იკარგებოდა ილილიუზია, რომ რალაცა უცნაურს სხეულის მოძრავობას აკეთებდა, რომლის გამოცნობა ჩვენ ვერ შევიძლოთ რისთვის და რათა?—მხოლოდ რაცა ოფელიასთან ლაპარაკს შეეხება, აქ გულ ახსნით შეგვიძლიან ვსთქვათ, რომ სრულიად ხელოვნურად შესრულდა თავის დანიშნულებანი. მით უფრო შესანიშნავი იყო ის ადგილი,

როდესაც ესაღმება, ბ. ალექსეევ-მესხიევს ემჩნეოდა გამოუთქმელი მღელღარება, რომელიც თავის თავს სასტიკად ემუქრებოდა, რომ იმოდენა გამბედაობა არა ჰქონდა, რამდენიც საჭირო იყო იმ გარემოებისთვის; აგრეთვე ემჩნეოდა ძრიელი სიყვარული, მაგრამ იგი იძულებული იყო განშორებულიყო ამ ნეტარს ქმნილებას, რომელიც იმის მეორე სიკაცხლეს შეადგენს. როდესაც იგი გადიოდა იმას ემჩნეოდა, რომ სულს მჭვლიასთან სტოვებდა, მხოლოდ უძლოური ხორცი და შორდებოდა ამ ნაზს ქმნილებას. აქ უნდა შევამჩნიოთ ბ. ალექსეევ-მესხიევს ერთი გარემოება: როდესაც წარმოდგენას უცქერიან, იმას არ ეტყობოდა ის საზარელი საიდუმლოებანი, რომლითაც ჰამლეტის გულია ავსილი; თუმცა აქ ბ. მსახიობი ბევრსა სცდილობდა, მაგრამ სრულებითაც ვერ დაუხლოვდა იმ სულის მღელღარებას, როგორც კი შეჰფერობს ამ ადგილს. მაგრამ რაიცა შეეხება იმ ადგილს, როდესაც მეფე გარბის და ჰამლეტი მარტო რჩება, ისეთის ისტერიკულის ხმით გაიხარხარა, რომ აქ თითქოს თვითონ მაცქერალთაც-კი რაღაცა, სიხარული იგრძნეს და გულიდგან რაღაცა ტვირთი მოისხნეს, რომელიც ჰამლეტის სულსა სქვალავდა. სწორედ რომ ეს უკანასკნელი წუთი რიგიანად იყო დახატული ბ. მსახიობისაგან. უფრო შესანიშნავად და ხელოვნურად წარმოსთქვა ის მანალოგი, როდესაც მეფეს დაჩოქილსა ხედავს და სიკვდილს უბირებს, მაგრამ ამ სიკვდილს იმისთვის ნეტარებათა სთვლის და ისევ უკან მიდის, იმის სახეზედ ნათლად იხატებოდა ის სულის მდგომარეობა, რომლითაც ჰამლეტია ამ წუთში აღტურვილი.

როდესაც ჰამლეტი თავის დედას ელაპარაკება და სულით სტანჯავს, აწამებს, ეს ადგილი ბ. მ. ალექსეევ-მესხიევმა ისე მშვენიერად და ხელოვნურად დახატა, რომ არც ერთი ზევით აღწერილი შენიშვნა არ შეეძარება. სრული თეატრალური ხელოვნური ნიჭი გამოიჩინა, რომლის თამაშობამ მაცქერალნი სრულს აღტაცებაში მოიყვანა. იმის უეცარი ხმის გამოცვლა, საშინელი მღელღარება, მშობლიური სიყვარული, შურის ძიება, — ეს ყოველივე სხვა-და-სხვა ფერად შეხამებული გრძნობანი მეტად თავის დროზედ იყენენ გამოხატულნი და ყოველივე სიტყვას თავის შესაფერი გრძნობის ბეჭედი ესმებოდა, რომელსაც იმის პირის-სახე სარკესავით გვიჩვენებდა იმის სულის წყობილებებს. მართი სიტყვით დისგარძონია უცრივ იცვლებოდა ჰარმონიით და იმის შთამბეჭდელი მელოდიური ხმა სრულს მშვენიერს ესტეტიკურს გრძნობას უღვიძებდა მაცქერალთ. ძიდე ერთი უკანასკნელი გარემოებაც უნდა მოვაგონოთ მკითხველებს და

მაცქერალთ, როდესაც ჰამლეტი მეფეს საწამლავს ასმევს და ჰკლავს. მხოლოდ აქ იკრუვავს სრულს ძალღონეს, რომელსაც ამ უკანასკნელს შემთხვევამდის არ იჩენდა. აი აქ ბ. მ. ალექსეევ-მესხიევმა ქვემოთადად და რეალურად დახატა ეს მაღალ სულთან კაცობრიული მღელღარება, რომელსაც მოთმინების ჯაჭვი უწყდება და თავს ამსხვერვლებს.

აი ამ მცირედი შენიშვნებით ვათავებთ ბ. მ. ალექსეევ-მესხიევს თამაშობას; თუმცა ბევრ ნაირი წერიმალი ნაკულლოვანებანი ჰქონდა, მაგრამ საერთოდ, რომ ესთქვით დაახლოებით მიახწია ჰამლეტის ხასიათს. შარდა ჩამოეშო, ჰამლეტი მოკვდა! თეატრიდგან გამოსვლის შემდეგ, ჩვენ ჰამლეტის სახესა ვხედავთ, მხოლოდ შორს, ჯანყში და ბურუსში გარემოცილს, მხოლოდ ნათლად და ცოცხლად-კი არ შეგვიძლიან შევამჩნიოთ, ყოველივე სულის თვისებანი ვაუარჩიოთ. დიან, ბ. მ. ალექსეევ-მესხიევმა ამ რიგათ დახატა და მიახწია ამ მაღალს სულთანს პირამდისინ, მაგრამ მანცა და მანც დიდი ნაბიჯია მსახიობისთვის ამ წერტილამდის მისვლა!

ი. კაგოელი.

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

(Handwritten notes in red ink: ივ. ხუციანი, მსახიობი, 2.26)

ფელტონი

მტრების საშუაარი ბულბულთან

(კუქდგნა ბ. ა. წ - ს.)

ბულბულო! რაღას ჭიკჭიკებ?
ხედავ დაგიდგა ზამთარი;
მარდმა დაჰყარა ყვავილი,
თოვლმა დაფარა მთა-ბარი.

მასის დილა გაგიქრა,
დაგიდგა ცივი მარტა,
ღღეში ათას ფრად იცვლებს,
შწყურება რაღაც ხატია!

ჰეავი და ჩხიკვი გვხვევა,
შნდათ შეგვკამონ განაო,
იმიტომ რომე შენს სტვენას
მეყენისთვის მოაქვს ღვნაო.

ქაიხოსრო გულფანის.

ხალხური

სავეელ-ბაყაო ქაობი
აყროლებულა, შრებო;
მოწხამულ — ოწხივართა
ძვექანას ემუქრებო!

ძვეძრომებიცა ფუს-ფუსით
ძღვებდა გამოსულანო;
ბრიყეულის მედიდურობით
შგნურათ გარს მოცულანო!

ბველი მკურნალობს, ბაყაი
იჩემებს ბუღბუღობასო!..
რა ეუთხრა დროთა ცელილებას!
ჴუი! მის საძაგლობასო!..

სადა ხარ წვიმავ შხაჴენა?
მოვარდი ნიავ-ღვაროო,
რომ ქვეძრომები წალეკო,
შუსკრულში ვადაჴყაროო!..

ზღვაში ფულები ჩაჴყარა,
ძვები აჴამა მან ჴიას;
სიცრუის სტირი ვაბერა,
აძახებს აჴი-ბაჴიას.

რკინის გზას გადაეღობა
ჴხრავს და არც ანძრევს ხელგებსა;
რაც უნდა გულზე დაადგეს,
მიანც არ დაახველებსა.

ნიკრისი, თავში შესელია,
შექედებია ვით ნალი,
მოშავ! რო ვირი გყოლია
იხ არის მისი მკურნალი.

გეორგოს

(პაროდია)

ეოკელ დღიურა საზოლიტიკო და სალიტერატურო
გაზეთი.

ფასი:

მრგვალის (ე. ი. მთელის) — — — 10 მ.
წლით — — — — 7 მ.
ნახევარის წლით — 7 მ.
გარდა ამისა, ეოკელმა გაზეთის დამკვეთებმა ეოკელ თვე უნდა შემოიტანოს რედაქციის მოლგაწევა, ტვირთ მიმართა და მაშინათა სსარგებლოთ: სამი თუნი ღვინო, (აუცილებლად კურდღელთა მარანი ნასყიდი), ერთი ინდოური, ორი ჴათმი, ერთი გოჭი, ცხრა შოთი და ცხრა ხაზუქი.

დაბეჭდილი სტატიების ეოკონი ვალდებულნი არიან ეოკელთვის მეჯლისის გადაუხადონ „გეორგოსის“ რედაქციას, არამც თუ რამე სასყიადელი მოსთხოვონ შრომისთვის, ვინაიდან შრომის უსასყიდლო და უანგარო, როგორც ამბობს პ. უმიკაშვილი, არს სამთელ-საგმიადი, რომელიც საჴიოს წინ დატყვევება.

თბილისი, 10 იანვარს.

მას ჟამსა შინა, როდესაც ქვეყანაზე გამოიკა ბრძანება ნაბუქოდონოსორისა და იმ ქვეყნის მგლები, აქლები და მელიები ერთმანეთს ულოცავენ, ეხლაც ეს მხეტა ხროვა ულოცავენ ერთმანეთს, რადგანაც იშოვეს ყოველად სანატრელი და სასიქადულო „გეორგოსი“. ნამდილად არ ეუწყით, მაგრამ, როგორც ვეუწყა ამ ჟამად პეტრეს ქალაქში მყოფმა, ჩვენმა თანამემცხედრემ, ანუ, როგორც ხმარობენ ჩვენში ბიჭ-ბუჴა მწერალნი, თანამშრომელმან, იონა მიხეილის ძემ მეუნარგიამ, პეტრებუნიში ეს მოვლენა შეუნიშნავი არ დარჩენილა, იგი, ე. ი. ბ. მეუნარგია მოგვითხრობს მკვირცხლ-მწერლით (ტელეგრაფით), რომ „გეორგოსის“ შობის ღამეს სამხრეთით ამოვიდა ერთი დიდი სვეტი შუშუნისა, რომელმანც მთელი ქალაქი გაანათაო. იმ დროს მე ეიჯექი ჩემის მეგობრის საფრანგეთის ელისის დარბაზში და ჩვენს დაკარგულს, საერთო მეგობარს, გამბეტაზედ, ვლაპარაკობდით. როდესაც ფანჯრებში შემოაშუჴა, მაშინვე მიხვდი ნათელი იგი რაის მომასწავებელიც იყო და დავივიღვო: ex oriente lux! იმ ჟამს შემოვარდა ქედ-გადაგლეჯილი სუეორინი და უთხრა ჩემს მეგობარს ელისო, რომ ჩემი კორესპონდენტი, ბ. მოლიჩანოვი, ეს არის ეხლა ჴანზიბარის ხონთჴარის წინაშე წარსდვა და ეს იმისი ნიშანიაო. მე იმას ყური აღარ უკდე, ვსტაცე ქულს ხელი, რომელაც, ე. ი. ქული, ამ დღეებში ჴიულ ბრევისაგან საჴუჴრად მომივიდა და კნიაზთან გავეშურე, სამახარობლო სხვამ არ დამასწროსო.

საქანი
გამოსანა 11 1940 წ. 14

ი. მ.

საქანი
(თბილ.)

რასაკერძოდაც, ურწმუნოთაგანი მრავალნი არიან ჩვენში, რომელნიც არ დაგვიჯერებენ, მაგრამ ეს ხომ ცხადია, რომ ჩვენ სასპარეზოდ გამოვედით და ახალწელიწადს გილოცავთ. მაგრამ ნეტარება, იმას ვინც ამ ძალის წუთის სოფელს მოაჩა და განისვენა წილთა შინა აბრაამისათა, თორემ ჩვენ რა მოსალოცნი ვართ. უნდა სიკვდილამდე ესწიოთ ეს მძიმე ქაპანი და მადლობას ვინ გვეტყვის? მაგიერ, ისევ ჩვენვე გვლანძღვენ და გვთაობენ ვილაც ჩვენივე თოკივამ, თუ სახრჩობელიდამ გამოქცეული ვაჟბატონები. რისთვის, ვის რა ვირი მოვპარეთ?—მისთვის, რომ თქვენ რომ ყოველ დღე წითელ ნუნუსას ჰხვამთ და შემწვარს ინდოურებსა სკვამთ, რატომ ჩვენ კი არ გვიგზავნითო! მეყო, ახირებულა, შენმა მზემ. ხონთქარსაც ბევრი რამ უწყევია საღაროში, რატომ მე არ მიგზავნის? მსე, ჩემო ბატონებო, სიღნაღე, სიღარბისლე, მადიანი ქეფი, ტუბილი შექცევა, ღრმა ძილი, და კიდევ შექცევა ჩვენი დევიზია და ამისთვის ნურავინ ნუ დაგვძრახავს, ყველა თავის ნიფხავს გაუფთხილდეს, სხვისას ნუ აფოფნებსო, ამბობს ჩვენი პოეტი ღვით ბურამიშვილი, თუმცა კი მანდილოსნებთან ბოდიშს ვიხდით. ეს არის ჩვენი აღსარება, ეს გვინდოდა გვეთქვა და ვისაც როგორ უნდა ისე გაიგოს. *Премънъ парумънъ*, რუსულად ნათქვამია.

ახალი აბგაბი

— ჩვენ შევიტყუეთ, რომ ინგლისის მხედართ მთავარს, ბ. შოლსლის არაბი-ფაშა მთლად დაუმარცხებია.

— ნამდვილად გვატყობინებენ, რომ გამოჩენილი ყაჩაღი ტატო წულუკიძისთვის სამხედრო სასამართლოს ჩამოხრჩობა გადაუწყვეტია უკვე.

— უტყუარად გვატყობინებენ, რომ ჩვენს ქვეყანაში რევიზიის მოსახდენად განსვენებული ნუმა პოპილი დაუნქნავეთ.

ნაწიბი

მართლმაც ჩვენი პატივცემული პედაგოგი ი. ბოგბაშვილი ერთს ცხელ მკათათვის დღეში რეზინის კალოშებით და პლედში შეხვეული მოდიოდა ბუღვარზედ. მას წინ შეჰხვდა არა ნაკლებ პატივცემული სამსაჯულოს ბოქაული, ბ. ი. ბაქრაძე და უთხრა დაცივით:

იაკობ, ამ სიტყვში ე როგორ დაჩულებხარო? — ქამეჩი ზამთრით იჩულება და კაცი ზაფხულითო.

მაშ რა განსხვავებაა კაცსა და კამეჩიო? პოეტ-ბოქაულმა ხახა გაალო და პასუხი ველარ მისცა.

— მრთ მსუქან სადილზედ, რომელსაც ხშირად ჰმართავს ხოლმე ქართველი ლიტერატორების გასაძლომად ჩვენი პატივცემული მეცენატი, ბ. მართველიშვილი, სალიანის ხიზილალთ და სტარხნის ზურგიელთ გამობრუქულმა ი. მეუ—მ ალტაცებით სავსე სიტყვა უძღვნა გულ-უხვს მასპინძელს. „ნეტარება იმ კაცს, ვისაც მაგდენი ხიზილალა ექნებაო“, დაბოლოვა თვისი მშვენიერი სიტყვა ორატორმა.— ნეტავი შენი კალამი მე მომცა და ჩემი ხიზილალა შენაო, უპასუხა მასპინძელმა.— აი, ბატონო, ჩემი კალამიო, მიუგო მისწრებულმა მეგრელმა და უბილამ ერთი სამ კაპეიკიანი კალმის ტარი ამოულო...

ნახე ბიჭი!

— ქაცობრიობის პროგრესის უკანასკნელი იდეალი არის კუ.

(შეტრე უმიკაშვილი)

— მე რომ იონა მეუ — ვია არა ვყოფილიყავ, ვინატრებდი რომ პლატონ იოსელიანი ვყოფილიყავ!

(იონა)

— მე რომ ინგლისში დაებადებულიყავ მხოლოდ ბაირონი ვიქნებოდი, საქართველოში კი ბაირონის გარდა ბანკის «ტენჩიკია» ვარ!

(ან. ფურ—ქე)

— შეველა ქართული ანდაზა სიბრძნით სავსეა, ერთის მეტი: გოქმა კული გააბზიკა მეც ნახირ-ნახირაო.

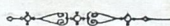
(თ. ნ. დიასამიძე)

— პოეტობაც სანატრელია, არცა რა პუბლიცისტობას უშავს, მაგრამ ყველა ბუზი ბზუისო და ბანკირობასთან ყველა სტყუისო!

(თ. ილია ჭავჭავაძე)

ჭედატორი და გამომცემელი

დავით სოსლანი.

ბიბლიოგრაფიული შენიშვნა

«ნობათია»

სა-ეოკლ-წლიურთ სურათოკაჲსი საქმე-წვილა უუწსალი

I

მიღრემდის ქურნალის გარჩევას შეუდგებოდეთ, უადგილოთ არა ესთელით ორიოდ სიტყვა ბ. რედაქტორზედა ესთქოთ.

შოველივე ახლად დაწყობილს საქმეს საფუძველი აქეს, რომელზედაც უნდა აშენდეს, თორემ იგი არასოდეს თავის დანიშნულებას ვერც შეასრულებს და ვერც მიახწევს იმ მიზნადეს, რომლის გულისთვისაც არის დაფუძნებული. როდესაც განვითარებული საზოგადოება განიზრახავს რომელიმე იდეის განხორციელებას, ჯერ პირველად საზოგადო აზრით ჯეროვანს ანალიზს უკეთებენ ამ იდეას, იგებენ ყოველივე იმის მხარეებს, შესაძლებელია თუ არა იმათი ძალისთვის, რომ ბოლომდის მიიყვანონ საქმე და შუა გზაში არ დარჩენ, ბოლოს შეძლებისა-და-გვარად ხელსაჭიდებენ და საქმეს რიგინად აბოლოვებენ. ამ შემთხვევაში ყოველივე მწვერი ამ საზოგადოებისა თავის პიროვნობას ივიწყებს და მხოლოდ საზოგადო საქმის ინტერესებს იცავს, რადგანაც ერთხელ მისცა პატიოსანი სიტყვა საზოგადოებას, დაპირდა და კიდევ უნდა შეასრულოს თავის პირდაპირი პატიოსანი მოვალეობანი. თუ ეს აზრი არა აქვს გამოხატული ყველა მწვერს, უეჭველია, რომ პროგრესიულად ვერ წავა იქ საქმე და სუყველაფერი „მეს“ მსხვერპლად გარდაიქცევა.

ჩვენდა სამწუხაროდ ამ გვარი მოვლენა ჩვენში იშვიათია და ყოველთვის იმისთანა საქმეს ჰკიდებენ ხელს, რომლის შესრულება არას გზით არ შეუძლიანთ, რადგანაც არც მომხადებულნი არიან და არც მატერიალური ზურგი მოსდევთ ამ აზრის გასახორციელებლად და როგორათაც «ოჩანი» ხარი უეჭველად შუა გზაში ჩაწვებიან. საქმე იმაშია, რომ ამ გვარი პირნი იმათაც გზას უღობავენ, რომელთაც შეუძლიან ამ აზრის სენიდიისინად შესრულება, რადგანაც ერთხელ გაცნო თავის თავი საზოგადოებას და აღარ უნდა დასთმოს ის მიმე ტვირთი, რომლის ზიდვა არ შეუძლიან. ამ გვარი ქცევა მხოლოდ უმეცარს კაცს შეჭფრობს, რომელსაც მხოლოდ ცხოვრების ერთი ფურცელი წაუკითხავს და არა იმ კაცს, რომელიც საზოგადო მოღვაწეთ ითვლება. რაშია დამნაშავე ის საზოგადოება, რომელსაც სწავლა სწყურიან, კკუის საზრდოს ითხოვს იმ განვითარებული საზოგადოებისაგან, რომელიც დაპირდა, მაგრამ პიროვნული მიზეზების გამო თავის მოვალეობას ვერ ასრულებს.

საერთოდ, რომ თვალი გადავავლოთ ჩვენში ზოგიერთს ხალხის ცხოვრების მიმდინარეობას, დავინახავთ, რომ დასაწყისში ისინი იჩენენ სრულს ენერგიას, ძალღონეს, მცდელობას და ბოლოს კი უეჭველად დაზანტდებიან და უხეიროდ დააბოლოვებენ საქმეს.

რა იყო მიზეზი, რომ «ნობათია» პირველს წელს თავის დანიშნულებას ასრულებდა და მეორე წელს კი ყინულზედ ფეხი მოუსხლჯა და ძირს დაეცა? საყოველ-კვირაო ქურნალი წელიწადში ერთხელ გამოდის! — ბანა შეგვიძლიან ამ შემთხვევაში საზოგადოება და ამ ქურნალში მოღვაწენი გავამტყუნოთ? — ჩვენის აზრით სრულებითაც არა, რადგანაც საზოგადოება, როგორც პირველად მიეგება სინარულით და ზურგი მისცა, აგრეთვე ეხლაც დაეხმარებოდა, რომ რედაქციას თავის დანიშნულება შეესრულებინა, მაგრამ ყოველივე რწმუნება დაკარგა და ზურგი შეიქცია, როგორც პირველმა აგრეთვე მეორემ.

როგორც მკითხველიცა ხედავს ამ შემოყვანილის შენიშვნებით, ჩვენ გვიწოდლა გვეთქო, რომ ბ. «ნობათია»-ს რედაქტორი პ. ლულაძე სრულიად არ არის მომხადებული იმ მიმე საქმისთვის, რომელსაც ხელი მოჰკიდა, ამას არ შეუძლიან მიიზიდოს იმისთანა მოღვაწე პირნი, რომლებსაც შეუძლიანთ შეასრულონ ამ ქურნალის მოთხოვნილებების დაკმაყოფილება, იმას თავ-მოყვარეობა იმოდონა ნებას არ აძლევს, რომ თავიდან ამოიღოს სიტყვა „რედაქტორი“ და „ჩემი სჯობიან შენსასა“. რასაკვირველია ამ გვარი აზრების კაცი ძალიან შორს მანძილზედ ვერ წავა და ყველანიც განზედ გაუდგებიან, როგორც ეხლა ბ. პ. ლულაძეს მოუედა, თუმცა ზოგიერთა გულკეთილი პირნი კიდევ დაჩნენ, რომელნიც დრო-გამოშვებით, გასართობათ მოწაწილეობას იღებენ. იმოდენადვე ასრულებს ეს ქურნალი თავის პედაგოგიურს დანიშნულებას, როგორათაც ბ. რედაქტორი ჩინეთის კონსულობას.

ჩვენის აზრით უფრო მეტს სარგებლობას მოუტანს საზოგადოებას, ბ. პ. ლულაძე რომ თავის პატივცემული ქურნალი იმისთანა პირს გარდასცეს, რომელმაც თვეში ერთხელ გამოსცეს და არა წელიწადში ერთხელ, როგორც ეხლა ხდება. მს მოვლენა უფრო აამაღლებს რედაქტორის პატიოსნებას და პატივ-საცემ ღირს პირად ჩასთვლის.

მხლა მოკლედ გადავთვარიელოთ ამ ქურნალის შინაარსი და ყველაზედ თითო-ოროლა სიტყვა ესთქეთ.

ი. ლავითაშვილის ლექსებს, საერთოდ, ხალხური ხასიათი აქვს, და ნამდვილის ბუნებითი ხელოვნურის ნიჭით არიან დაწერილნი და მეტად დაშორებულთა ჩვენის „ნაფიცი“ მწერლების თხზულებებს. მკითხველი ხედავს: მდაბიურს ენას და მაღალ გრძობას, სხვა-და-სხვა შემკულის სურათებით დახატულს, ისე რომ ბ. ი. ლავითაშვილი უფრო მაღლა სდგას, ვიდრე ზოგიერთა ჩვენი პოეტები, რომელიც მიღლის, მალტუსის და დარენის თეორიაზედ

არიან აღზღიღნი და უადგილო ადგილას ფანტაზიენ დიდ მნიშვნელოვანის ფრაზებით ასაზრდოვებენ იმ მცირე განვითარებულს ხალხს, რომელსაც ანაბანის სწავლა სწყურიათ და არა ფილოსოფია—მეტაფიზიკა.

ბ. შრომელის სტატია სრულებით პედაგოგიურს ტაქტიკას მოკლებულია და ბავშვის ზნეობითი განვითარებაზედ უეჭველია, რომ ცუდს გავლენას იქონიებს, რადგანაც არც ერთი მხარე პედაგოგიურის კანონისა არ არიან დატყუნი. ამ სტატიიდან ვერ შეუძლიან ბავშვს ის გონების საზრდო გამოიღვანოს, რომელსაც ავტორი თავის აზრით უძღენის. მით უფრო ჰკარგავს ძალას, რომ სურათები თავის თავის ადგილას არ არიან და მეტად მკვდარს ენით არის დაწერილი.

ლ. რაზიკაშვილის სტატია წარმოადგენს ცარიელ სიტყვების გროვას, რომლებსაც სრულებით მნიშვნელობა აქვს დაკარგული. მითი და იგივე აზრი სამჯერ არის გამეორებული; ერთი და იგივე შთაბეჭდილება თხუთმეტჯერ არის ნაგრძნობი; ისე რომ სამის სიტყვით გამოსათქმელი უბრალო საგანი—სამასის სიტყვით არის აშენებული, მაგრამ მაინცა-და მაინც საფუძველი კი არ აქვს, ამ ხუთს საჩუთლიანს კედელს, ესე იგი, როგორც რუსები ამბობენ: (съ пучого въ порожище переливается).

ბ. ბეჯაძის ზღაპარზედ არას ვიტყვი რადგანაც თვითონ ხალხი ჰბადავს და ხალხი მაგ შემთხვევაში არ შესცდება ხოლმე და ამ ზღაპარს ნამდვილი პედაგოგიური დანიშნულობა აქვს და სუყველაფერი სრულია, როგორც ენით, აგრეთვე აზროვნებით... შემდეგში დანარჩენებზედ მოვილაპარაკოთ.

Z.

ნაზარსნი აღმნი

(მოთხრობა)

სოფელ ზემო-არგეთაში ღარეჯანას ისე ვერ მორჩებოდნენ, როგორც სულ-მობრძევი მოძღვარს ვერ მორჩება ხოლმე. მისი სახელი განთქმული იყო მიდამო სოფლებში მკითხაობით, ბებიაობით და ექიმობით. ხშირად მოდიოდნენ მასთან ორი დღის სავალი-დამაც. ღარეჯანას ძვირად ნახავდით სახლში; იგი ერთი სიტყვით გართული დედა-ბერი იყო. მკურნალობდა განსაკუთრებით შვილოცვით, თუმცა-და წამლებსაც ასმევდა თავის ავად-მყოფებს. მის კერაზე ცეცხლი მუდამ გაჩაღებული იყო და საქვაბეზე მუდამ ერთი ვეებერთელა ქვაბი ეკიდა, რომელშიაც ათას გვარი ბალახები და მცენარეების ძირები იხარშებოდნენ. აი ამ ბალახების გამონახარშ წყალში ღარეჯა-

ნა ვალესდა ხოლმე რაღაც კენკებს და მისცემდა წამლის მოხონენს. მს წამალი იყო მკურნალი ყოველ გვარი სენისა. რაც შეეხება მკითხაობას, ღარეჯანას, არ ვიცი კი რა გვარად, სწამდა თავის მკითხაობის ძალი. ბებიაობაში ხომ გამოცდილებით იყო დახელოვებული.

რალა ბერი თავი შეგაწყინოთ: ღარეჯანა პატრივ საცემი ქალი იყო და პატრივსაც ცემდნენ, თუმცა ამ პატრივის ცემასთან ცუდი სახელიც ჰქონდა ნაწოდი—კულიანს ეძახოდნენ. ღარეჯანა სრულებით არ აქცევდა ყურადღებას ამ გარემოებას. მისი პატარა კოლოფი ნელ-ნელა იესებოდა ფულებით, ასე რომ ფულიანობის ხმაც გაუფარდა შორიდან შორს. მართს ღამეს ღარეჯანას თულები დაესხენ; ასიოდე თუვანი მოსტაცეს და ერთად ერთი შვილი მოუტლეს. შიშისაგან საბრალოს რძალიც მალე მოუტლდა. ღარეჯანა ღარეჯანა მარტოკა, ობლად, თავის პაწაწინა შვილი-შვილი წესპინეთი. მკვლელი მამინეე დაიპირეს და დაკარგეს. ბეი ენები ისეე ღარეჯანას ამტყუნებდნენ—აქაო და კულიანიაო!

სხვა რომ ყოფილიყო ვერ გადაურჩებოდა ჯავრს, მაგრამ ღარეჯანა გულ-მაგარი და მარჯვე დედაბერი იყო. მას თუმცაღა ოჯახში, შემდეგ შვილისა და რძლის სიკვდილისა თითქმის დაეღუპა, მაგრამ სახლ-კარი მაინც არ დაქცია. იგი მტკიცედ შეუდგა წესპინეს გამოზღას. მისი აზრი იყო მომავალში წესპინეს გათხოვება და ხელ-მეორედ ოჯახის გამობრუნება, რომ მტრებს მასე არ გაეხარად. შებღური წესპინე თავთვე საცოდავი იყო. მას საქმელ სასმელი კი არ აკლდა; ის იყო მოკლებული უმთავრესს—დედის თბილ უბეს და აღერსს. მთელი დღე წესპინე მარტოკა უნდა ყოფილიყო სახლში და თუ სალამოზედაც ბებია ღარეჯანა არ გაჩნდებოდა, საბრალო გოგოს უნდა გამოეცეტა სახლის კარები და წასულიყო მეზობლისას ღამის გასათევად, ანუ ერთ-ერთი გოგო უნდა მოეყვანა თავისას. ღარეჯანა ხომ ისეთი დედა-კაცი არ იყო, რომ წესპინე გაენებებინა. მოვიდოდა ხოლმე თუ არა შინ, იმ წამსვე ფეხებს გაუშვებდა წესპინეს დასაბანად. ძვესაგებ-წესპინურავს გააშლივინებდა; ხან-ღის-ხან კიდევ მისტყვდა თუ ქვეშ-საგები კარგა დაგებული არ დახედებოდა. მერ გაემატყუნებოდა ღარეჯანას. აი რას ფიქრობდა იგი ბავშვის აღზრდაზე: „შვილი მტრულად გაზარდე, მოყვარედ გამოგადგებოა“. იმას კი არ სძულდა თავის ერთადერთი შვილი-შვილი; უყვარდა კიდევ ძალიან; უყვარდა ისე, რომ მასე ძვირფასი არა გააჩნდა-რა. წესპინე კი მშიშარა იყო კურდღლის ბაქიასავით. მას აქა-იქ გავგონა, რომ ბებია მისი კულიანია, რომ

ბ. გრიგოლა ჯამბაყურიან-არბელიანი

დღე მამაც ბებია დაუხრცა, როდესაც ამეებს წარმოიდგენდა დესპინე ათრთოლდებოდა. ის ემართებოდა უმფრო ხშირად ღამე-საწოლში.

მოგეხსენებთ, ჩვენში ქალი მალე მოდის ასაკში და გასათხოვრათაც მალე მზადდება. დესპინესაც ესე მოუვიდა. იგი მეთექვსმეტე წელიწადში გადადგა, ცული სანახავი გოგოც არ იყო. თუმცა ვაშლივით წითელი ლოყები არ ჰქონდა, მაგიერთ ფერ-მკრთალობა კიდევაც უხდებოდა. მკრი მსხვილი შავი ნაწნავები აკვებებდ სცემდა. შავი წარბები, შავი მშვენიერი თვალები, ოდნად წმინდა მოხრილი, ცხვირი და პაწაწუნა ტუჩები ერთად შეზავებული საოცარ სურათს წარმოადგენდნ. ამასთან მუდამ რალაც ჩაფიქრებული სახის მეტყველება სულ აგვირგვინებდა მის ისეც დაგვირგვინებულ ეშხს. რასაკვირველია რომა შუამავლებს დრო დაუდგათ. დღე ერთი იყო და ბებია ღარეჯანასთან ოთხი, ხუთი შუამავალი მოდიოდნ, თუ ქალი და თუ კაცი. ხუმრობა ხომ არ არი, დესპინე მამულიანი იყო და ბებია ღარეჯანას ფულვებიც ბოლოს იმას დარჩებოდა.

მრთს მშვენიერ საღამოზე ღარეჯანა და ერთი ხანში შესული კაცი—საპატიო ზოგია, მომუსაიფობდნ სასაფლო შარაზე. ზოგიას ბევრჯერ ჩაუკრამს გულში ხელი და უნატრია ღარეჯანას ყოფაცხოვრების ხელში ჩავდება ერთს დროს. ახალი დაქვრივებული ზოგია, მის შერთვასაც კი ფიქრობდა, თუმცა-ღა ღარეჯანას შეილად შეჰფეროდა, მაგრამ რალაკამ შეუშალა ხელი. მხლა კი ზოგია წყნარად ებასება ღარეჯანას. მზის პირზე, რომ განზრახ ჩამჯდარიყვი ნაწყვეტ-ნაწყვეტ სიტყვებსაც თუ გაიგონებდი, თორემ მთელი ბაასის გაგონება შეუძლებელი იყო, ისრე ნელა მუსაიფობდნ. მრთავეს ეტყობოდა, რომ რალაც დიდ საგანზე მსჯელობდნ.

— შენი იაკოფი მოგივიდა, შეილო ზოგია? ჰკითხავდა ღარეჯანა.

— ბიახლათ, ჩემო ღარეჯან! ღმერთმა კი დაგმართოს კი ბიკი ის იყოს. რაები არ მომიტანა ქალაქილამ. ის რომ არ მყენდეს, მგონი სული ამომძვრებოდა.

— ღმერთმა გაჩუქოს და გიბედნიეროს. ახლა ნულარსად გაუშვებ, შენც მოხუცი და პატრონი გქირდება, ჩემი არ იყოს.

— იცოცხლე, მე პატრონი მქირდებოდეს. მაგრამ... იმას ვერ შევაწუხებ. მიჩეუელია. მერე სულ დიდ-კაცებშია ნამყოფი. ჩემ შეილად კი ვერ იტყვი,

რო ნახო ისეთ ნაირად არის გამოწკობილი... პატრონაც შოულობს. ✕

ღმერთმა მისცეს! დედა შეილობის გამჩენმა ხელი მოუშართოს! დასძინა ღარეჯანამ და ჩამოვირდა ცოტა ხნით სიჩუმე. სიჩუმე ზოგია დაარღვია. იგი რალაც მეღურის ხმით მიუბრუნდა დედა-ბერს.

— მოდი ასე ნუ ვიხამთ. ბატონო ღარეჯან! დავმოკვრდეთ მე და შენ. მომეცი შენი დესპინე იაკოფისათვის. ღმერთმა იცის, რომ ჩემობით არ ვაქებ. ძაი ბიკია სწორედ შესაფერები არიან.

— ღმერთმა კი დაგმართოს, კი ბიკი ის იყოს... შასუსხა ღარეჯანამ.

— იცის ღმერთმა, რომ მე დიდი ხანია შენი სიყვარული და პატივის ცემა მაქვს. სულ მიწოდდა რამე ნაირად დაგმოყვრებოდი. მიფიქრე, ვიფიქრე და მეტი ველარა მოვიფიქრე-რა. აბა შორეული რად გინდა? ისევე შენი მეზობელი გერჩიოს. ამზობენ ვითომც შენ შეილი-შეილს ბიორგა ბიკი უყვარსო; მაგრამ არ მოგცემს ხელს.

— ძაი დაგმართოს, ჩემო ზოგია! მე შენ შეილს ვერ დავიწუნებ, მაგრამ მე მუშა ბიკი მიწდა. შენი შეილი გარედ გასული და გართულია. საფელში არ გამოდგება. ჩემ არე-მარეს კი მუშა ექირვება. სულ სხვის ხელში ვერ დავაყენებ ადგილ-მამულს.

— ღარეჯან! ბულმა მიაზრა, თუ რალაცა იყო, მაგ პასუსხს მოველოდი შენგან. მომითმინე, რა მოგახსენო: მე და შენ, ბატონო ღარეჯან, მოხუცებულები ვართ, მოსვენება გვინდა. მხლა ჩვენი გახედნა ძნელი მოსახერხებელია. რა იცი რა ი მუშას აყალმყალი არ ეყვარება. შენ როგორც აქამდი გიმუშავინა ი მიწები ისე იმუშავე, ოღონდ უმფროსობა და ბატონობა ნუ ჩამოგერთმევა შენ ოჯახში. ჩემი იაკოფი წელიწადში ერთხელ ან ორჯელ მოვა სტუმრად; დაგხედავს და წავა. ისიც საქმეზე იქმნება და შენ ისე იცხოვრებ, როგორც გიცხოვრია აქამდი. ჩვენ სიცოცხლეში, ჩემო მოყვარე, ასე გავატაროდ დრო და მერე ჩვენ რა მოგვედებით, რაც ენებოსთ ის ქნან. ადგილსაც პატრონი გამოუჩნდება და მამულსაც. აბა, რა კეკუა იქმნება, შენი ქირიმე, რომ სახლში ვინმე მაჩხუბარი გამოჩნდეს, და გემორიელი პური შხამად შემარგოს.

ღარეჯანა ჩაფიქრდა, მაგრამ გადაწყვეტილი სიტყვა მაინც არ აღიარა ზოგიას. «მიფიქრებო!» უთხრა და გამოესალმა.

„დედა-კაცი მცდარიოა! აშბობს ანდაჯა, საბრალო ღარეჯანას მალე მოუქციეს“

ყოველი ღონისძიება იხმარა თავის განზრახვების აღსასრულლებლად; ხან თავისი ცბიერი მკვერ-მეტყველობა, და ხან სხვა-და-სხვა შუამავლები მიუჩინა ღარეჯანას შეკერ-შამოკერეს საქმე და არ გასულა ერთი კვირა შემდეგ ღარეჯანას და ზოგიას ბაასისა, ღარეჯანამ გამოუძცხადა ღესპინეს: თავი დაებანა და მომზადებულიყო ხელისათვის, რადგანაც ხვალ რომ კვირა იყო, ხუცესი ეწვეოდათ მათ და ერთს დღეს მოხდებოდა ნიშნობაც და ჯვარის წერაც. „იაკობი კი ბიჭია შეილო! შენც რომ გათხოვდებარემ დროა. ხომ ხელად ჩვენს სახლში კაცის სული არ კაჭანებს. მე მოეხუცდი, შენც მოვლა გინდა და მეცა. მუბნებოდა ღარეჯანა ღესპინეს.

ღესპინეს თავის სიცოცხლეში არ შეუბრუნებია სიტყვა ბებისათვის. იგი ყოველთვის ჩუმად და წყნარად ასარულებდა ხოლომე მის ბრძანებას. არც ესლა გაუცია ხმა. მან გამოიარა ჩუმად კარი. იქვე ეზოში იდგა საჩრდილობელი ხე. იგი დაეშვა ამ ხის ქვეშ მოღვნი და ათას გვარი აზრები აიძრნ მის ნორჩ გამოუცდელ ტვინში. ხვალ უნდა გამათხოვონ... ჰეიქობდა იგი. ასე მალე! უნდა წავიყვ ვიღაც იაკოფას, რომელიც არც კი მინახავს. რათა, რისთვის?! ბებიაჩემი ხომ კულიანია. მამაჩემი იმან მოაკვლევინა... დედაჩემიც... ამ მოფიქრებით საცოდავს გაუბრძინა რალაც ციემა ჟრუანტელმა მთელ ტანში და დააწყებინა თრთოლვა ვერხვის ფოთოლივით. ღიღი! უნდა გამათხოვონ. ანბობდა იგი. უნდა მომამზორონ ჩემს ბიორგის, ჩემის სულის დგმა ბიორგის. მსეც ხომ ბებიაჩემის კულიანობაა... არა! უნდა ვუთხრა ბებიაჩემს, რომ ეს მოუხერხებელია... რომ თავს მოვიკლომ და თუ გაეთხოვდი ბიორგის მეტი ქმარი არ მინდა! ღესპინე ადგა. იმ მოაზრებით, რომ ბებიათვის სულ ყველაფერი ეთქვა, გამოტყვობდა. იგი გაეშურა სახლისაკენ; მას მუხლები ეცეცებოდა, ფერი სრულებით დაჰკარგოდა. ძაცს რომ დაენახა, ან ციეებით ავადმყოფი ეგონებოდა, ან ესლად ავადგარი ხანგრძლივის ავადმყოფობისაგან. მიახწია კარებთან თუ არა მას თვალები დაუბნელდა, გონება დაეკარგა და მთლად დაეიწყა თუ რამ სათქმელი ჰქონდა. საქციელ წამხდარივით უნდოდა გამობრუნებულიყო, მაგრამ ჯანმაც უსუსტა და ჩაცა კარებში უგრძობლად. ღარეჯანა თუმცა გამოცდილი დედაბერი იყო, მაგრამ მეტად შეშინდა ამ გარემოებით. იგი მივარდა შეილი-შეილს; სტაცა ხელი წამოსაყენებლად და გაფოცებული ისე დაიბნა, რომა წყალის მისხურებაც ვეღარ მოახერხა მერე უცბათ მოაგონდა, გაუშვა ხელი ღესპინეს და ახალ-გაზდა ქალის სისწრაფით, გაექანა წყლისაკენ. მცირედ ხანს უკან

ღესპინე მოვიდა გონზე სადა ვარ? წაიბუტბუტა მან. მოისრისა თვალები და დაინახა, რომ მას თავი უდევს ბებია ღარეჯანას კალთაში. ოო! რა საზიზღრად ეჩვენა ღესპინეს თავის ბების სახე. მას მოეჩვენა ეს ბებერი დედა-კაცი კბილებ დახრქენილ როკაპად და საცოდავად დაიღრიალა მთრთოლვარე ხმით: «მიშეეღეთა! ღარეჯანა ანუგეშებდა მას სხვა-და-სხვა გვარი ტკბილი სიტყვებით. უკანასკნელად მან მთლად გონზე მოყვანილი ღესპინე ჩააწვინა ქვეშსაგებში. ღესპინე დიდ ხინს ფიქრობდა თუ რა მოუვიდა მას. სხადი იყო თუ სიზმარი მისი მდგომარეობა. ღარეჯანამ ლობიო გაშალა და იმკითხავა. სცნო რომ მისი შეილი-შეილი თვალ-ნაკრავია და შეშინებულია. ღარეჯანა მიუჯდა ღესპინეს და დაუწყა თავისებურად გამოლოცვა თვალ ნაკრავის და შიშისა. რალაც ნაირი წამლებიც დააღვიწა ავადმყოფს. რამოდენიმე საათის შემდეგ ღესპინე ადგა ლოგინიდან. ღარეჯანას ძლიერ გაეხარა რომ მისმა შელოცვამ ეგრე გასკრა და ხვალინდელი საქმე აღარ ჩაეშალა. ღესპინეს ავადმყოფობა კი სულ სხვა ავადმყოფობა იყო. ის იყო სულიერი ავადმყოფობა, რომელსაც შელოცვა და წამალი ვერ მიუდგებოდა.

ნასადილევს ღარეჯანა წავიდა სახლიდან მეზობლებში, განუმგორა ღესპინეს, რომ იგი მომზადებულიყო საქორწილოდ. მშემ გარდაიხარა, სამხრობის დროც გარდავიდა, ნიამა დაჰბერა და სასიამოვნო სიგრილე მიმოფანტა არე მარეში. საბრალო ღესპინე სახლში რალაცას რეცხავდა. მას სრულებით არ გახსენებია ბებია დაბარებული. ამ დროს უეცრად შემოსხლტა კარებში მხიარული ბიორგი. იგი ჩვეულებრივად გაექანა ღესპინესაკენ. „ბა, ჩემო ღესპინე! მარტოკა ხარ“. მიახახა მან თავ-ჩაღუნულ ქალს. როდესაც ღესპინემ ბიორგის დასანახავად თავი ასწია და ამ უკანასკნელმა დაინახა მისი ცრემლიანი თვალები და დარდით მოტული სახე, შეკრთა. შედგა წმით და მხიარული მისი სახე მოიღრუბლა.

— რა ამბავია, ღესპინე, შენს თავს? რა დაგმართნია გენაცვალე? ჰკითხავდა იგი შემფოთებული. ღესპინე პასუხს აგვიანებდა.

— ღესპინე! ა! არ გესმის? ავად ხომ არა ხარ? მითხარი რა დაგმართნია. ჩქარა ნულა გვიანობ. ღესპინემ თავი დაანება მუშაობას. ადგა და წელში გაიმართა შემდეგ მიაშტერდა ღინჯად ბიორგის და საცოდავის ხმით წამოიძახა: „მი... ორ... გი!“ მს ერთი სიტყვა, ეს უბრალო სახელი, ისეთის ნაღვლიანის ხმით

იყო წარმოთქმული, რომ მაში იმალებოდა მთელი მომავალი და წასრული ამ საცუადეისა. ბიორგის გული აუჩვილდა. მივარდა, ვეფხვის წიწილის სისწრაფით, ღვსპინეს და ჩაელო ხელში ხელი.

— ო, მე ვარ, მე ვარ, შენი ბიორგი. მრთი მითხარ რა მოგსელია ევა.

— მე... მე ხვალ მათხოვებენ. წარმოსთქვა ქალმა ძლიეს ძლივაობით და მოცხვია ახალგაზდა ბიორგის ყელზედ. რა ნეტარება იქნებოდა იმისთვის, რომ იგი ამ დროს მომკვდარიყო. ბიორგი გაშტერდა, გაშეშდა. ამ ერთმა სიტყვამ დასცა მას თავზარი და გაასწორა მიწასთან. „ხვალ ათხოვებენო“! წაიბუტბუტა მან ყრუ ხმით. უკანასკნელად მოიკრიბა მან ჯან ღონე და მიუბრუნდა ღვსპინეს.

— შერმე ვინ ბრძანდება ი ბენდიერი შენი საქმრო?

— მე თვითონ არ ვიცი ვილაც იაკოფი ყოფილა. შასახუხა ქალმა ტირილის ხმით.

— შიცი, ვიცი! იაკოფი ზოგიას ბიჭი. ის გარყვნილი, ის მაწანწალა? ბანა იმან იცის შენი ფასი? მე ვცნობებ იმას თავს! შენ ნუ გეშინიან გული გაიმაგრე. მე დღესვე გამოვასალმებ იმას წუთის სოფელს, ანუ ისრე დავეყვავ, რომ ვერც ორ თვეს ადგეს ზეზე; ისე გაუხდი საქმეს, რომ ცოლ შევილს სამუდამოდ გამოვასალმებ.

ბიორგი აპირებდა იმ წამსვე გავარდნას. იმას იმოდნად უდღუღდა სისხლი, რომ თვით ღომი ვერ მიეკარებოდა სიახლოვეს. ზღვებ-კაცებში ბიორგი ძალიან თავმომწონე ბიჭი იყო, წმინდა, ფაქიზი. წვერულევაში ახლად უმწვანდებოდა და ღონეც ერჩოდა. მრთის ბიჭს უკან არაფერში არ ჩამორჩებოდა. ღაპირა თუ არა მან წასვლა, ღვსპინემ დაიჭირა და უთხრა.

— თუ გიყვარდე თავს არასფერი აუტეხო. რომ მოკლა, ხომ შენც მკვდარი იქმნები, მაგით რას მიშველი. შემდეგ ამისა იგინი უეცრად რალაც ძალამ მიაკრა ერთ-მანერთს. ამ ჩახვევაში იგინი ნეტარებაში იყენენ; მთლად დაივიწყეს მთელი ქვეყანა, დაივიწყეს იაკოფი და ხვალინდელი ქორწილიც.

(შემდეგი იქნება)

ნ ა რ ე ვ ი

ხელომა...საგან მინაფარი წიგნი თავის მიჯნურთან *)

მითხარ თუ ვახლო თავმა რა ქვასა, ნეტარ რა ყოფილხარ, ვისი ყოფილხარ, მრთი მე მატყუებ, ათასი სხვასა, ჩემი მეგონე—სხვისი ყოფილხარ!

ჩემ თვალში კი იარო, მაინც მარდი ხარ, ზულმა ხომ შენ მოგეცი, იმის დარდი ხარ; თუ ვსთქვა ჩემთვის აღღვამა დღეს მწვადი ხარ, შენგნით გავდე გემრიელი ყოფილხარ!

სიტყვას იტყვი—ჩემი გულმა ისმინებს, ძარჩი ვახვალ—ჩემი თვალმა იხილებს, სულმა მომედინოს—გულმა იხილებს, მე ბულბული, შენ ყვაილი ყოფილხარ!

შენჩი მოგიხდება: ჩულკი, ბაშმაკმა, შიანდაზად იყვეს ღორეფან ბაკმა, პლანზე ავიშენებ თბილი ოთახმა, მოდი და ვილხინოთ, ძნელი ყოფილხარ!

თვალში გაქვს შავი აშტარხნის ხიზილადა, ნეტარ თუ ვამხადა მე შენი ღალა, მს თავმა შენია დღესაც და ხვალა, ბენაცვალე, რატომ ძნელი ყოფილხარ!

ნუ მკლამ ნახლუ იარო ამტელ ტანჯვითა, მრთი დამენახვე ღამაშ პრანქვითა, ზულმა შენ დაბი რკინის ჯაქვითა, მა! მა! ძალო, რა მკვდელი ყოფილხარ!

მს სიტყვებმა დღეს ჩემგნით ნაქნარია, ჩემი გული თუ სთქვა ღია კარია, შედის და გამოდის ეშხის ქარია, მსთქვი ხელოქამ რა ძნელი ყოფილხარ!

ზაბაღანის გოდოდის დარღვევის და ენათა შერვეის დრას მიწერალი მუხამბაზი ისაიასთან.

1) სად გავმურე ტფილისიდგან პარუნ ისაი, და რად დაავდე შენი ვარდი მწყურალად ისაი,

*) ეს სახუმრო ლექსები, ვითომ სომხისაგან ნათქვამი, ეფთონის თ-დ. აღექსანდრე ჭავჭავაძეს კალამს და მისთვის ვუბეჭდავო.

რედ.

მსგეს ახიკ თე ღუნ კუ ქარის, ყოჩად ისაი,
 ღარღიმანდ მართის ინჯიმასან მანდან ისაი,
 ინჩ ვორ-ვორ გრუმემ, იგულისხმე კარგად ისაი,
 ინზ თე კუ სირის ღღრი ჯულაბ იაზ ისაი.

სად გაეშურე...

2) თე არნის ახიკ შატელ ფულოვ ქორუ ქაჩალი,
 ის გიღემ შენვე იანღირარ ცეცხლისა ალი,
 შენს ალას ჰკითხე, მაგის რჩევით ბაჯარა თეალი;
 რაც რომ გიბრძანოს პასლუშაი მანდა ისაი.

სად გაეშურე...

3) პრიმი სოვეტ ჯერ ჰამფირე, უქნიკოდ დარჩი,
 ჩინი ართილოსუნ და პენცია ყელზედაც ხანი,
 ჟულულს უმუღმე უკუ-აგდე პრაფერანს ნახი,
 ნურც მოშორდები შენს ალასა იხლას ისაი.

სად გაეშურე...

4) ჰანჩნამ ქუ აღინ ვერ-ნი სლოლა შენ ხარ ერთგული,
 ღიდის ხელმწიფის სამსახურში თვე-დადებული
 ღალესტნელთაგან ჯურათობით ფრიად ქებული;
 ინან მანლაქი, შემეყვარდი სირტავ ისაი.

სად გაეშურე...

5) ბევრსი კი გაწუხებ ამა ელი მიილე შრომა,
 სპრასი შენს ალას ღიმილითა შესცვალა ღრომა,
 ერთგულის მონის და მეგობრის არ გამართებს წყრომა,
 მს მუხამბაზი და ნიჭი პაკლონ პრედსტავ ისაი.

სად გაეშურე ტფილისიღან...

რუსული გაუქმობა.

◆ რუსეთის გაზეთები გვატყობინებენ, რომ
 ღიდ-მარხეაში წარმოდგენების გამართვის შესახებ უმაღ-
 ლესს მთავრობას სჯა გაუთავებია და ვადაუწყვეტია
 ნება მიეცესო. ამ ნება-დართვით სარგებლობა შეუძ-
 ლიანთ ყოველ გვარს დრამატიულს დასვებს. წარმოდ-
 გენის გამართვის ნება ექნებათ ხუთის კვირის განმავ-
 ლობაში, ხოლო წარმოდგენები აღკრძალული იქნე-
 ბა ღიდ-მარხვის პირველსა და უკანასკნელს კვირას
 და შაბათობით.

რედაქტორი და გამომცემელი გ. აბაშიძე.

გ ა ნ ც ხ ა ღ მ ბ ა ნ ი

მართული თეატრი

ოთხშაბათს, 15 იანვარს

ბ ე ნ ე ქ ი ს ი

კ. მ. მახშირიძისა

წარმოდგენილი იქნება

I

აღსაყვასლო შუა

ღრამა 3 მოქმედ., ოხზ. დე-შირარდენისა.

II

ერთი სცენა შილერის დრამიდან

ა ჯ ა ზ ა კ ე ბ ი

III

მეჯღიში იტალიელებით

ოპერეტკა 1 მოქმედ., მუზ. ოტფენბახისა.

ანტრაქტებში დაუკრავს მუზიკა

ბილეტების ფასი ჩვეულებრივია

დასაწყისი 8 საათზედ.

იბუქდება და ჩქარა გამოვა

ოთხ - მოქმედების ისტორიული დრამა

თხზ. თ. აბ. წამრთლისა

ამარ სპიერი

რადგანაც ეს ღრამა დაიბუქდება ორასი
 ვგუმპლიარის არა უმეტეს, ამიტომ საყოველ-
 თაოდ ვაცხადებთ, რომ ამ თვეიღვე ხელის-
 მოწერის მსურველს შეუძლიან მიჰმართოს
 «თეატრის» რედაქციას.

ფასი ათი შაური